

การส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหารพรรคการเมือง* ETHIC PROMOTION OF POLITICAL PARTY EXECUTIVES

อภิรต ศิรินาวิน

Apirat Sirinavin

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

Corresponding Author E-mail: sirinavin.apirat@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารพรรคการเมืองเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป้าหมายของการบริหารพรรคการเมืองคือ เพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมของพรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการบริหารพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพคือการที่ผู้บริหารพรรคการเมืองปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารพรรคการเมือง ด้วยกระบวนการส่งเสริมจริยธรรมเพื่อให้ผู้บริหารพรรคการเมือง ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ เป็นไปตามหลักจริยธรรมของนักการเมือง กล่าวคือ ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล่าวตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

คำสำคัญ: การส่งเสริม; จริยธรรม; ผู้บริหารพรรคการเมือง

Abstract

Political party management is a science and an art. The target of political party management is the political parties would conduct the political activities and party activities effectively. One important factor for effective political party management is that the political party administrators act themselves according to ethical principles. Therefore, ethics must be promoted for political party administrators by using the process of promoting

---

*Received September 19, 2023; Revised March 27, 2024; Accepted June 17, 2024

ethics. The process of promoting ethics will affect the performing of political party executives that will be fullest potential accordance to the ethical principles of politicians, consisted of; Political party executives are committed to the country's main institutions, have honesty, have a good conscience and responsibility for duties, dare to make decisions and do things that are right and righteous, focus on public benefits more than personal benefits and have a public mind, focus on the achievement of work, perform the duties fairly and without discrimination and make them-self as the good examples and protect the image of the government.

Keywords: Promotion; Ethics; Political Party Executives

บทนำ

การบริหารพรรคการเมือง ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารของพรรคแต่ละพรรค ที่อาจจะใช้กลยุทธ์ แนวทางวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่ในส่วนที่ต้องดำเนินการให้มีความสอดคล้องกัน และเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ การบริหารให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมของนักการเมืองตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง เป็นต้นว่า ข้าราชการการเมืองต้องยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง, 2564)

การบริหารพรรคการเมืองการเมืองของผู้บริหารพรรคจะมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือการบริหารพรรคตามกรอบของจริยธรรม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองในระดับใด ก็ต้องปฏิบัติตามหลักการนี้ โดยวิธีการบริหารงาน คือ การควบคุม กำกับและ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามโดยหัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ พร้อมกับสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศจึงได้จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 ซึ่งใช้ร่วมกับหลักกรรมมาภิบาลที่ได้ประกาศไว้ก่อนหน้านี้ แสดงให้เห็นว่าการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศการส่งเสริมจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการในทุกด้าน เพราะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน การส่งเสริมจริยธรรมอาจดำเนินการส่งเสริมได้ตามแนวทางที่หลายหลาย เช่น ส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ยึดถือระเบียบกฎหมาย หนังสือสั่งการ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์

โดยมิชอบ ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผย โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้มีการบริหารด้วยความรวดเร็ว ด้วยระบบ One Stop Serviceอย่างเสมอภาค ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจเพื่อลดขั้นตอนในการทำงานพร้อมกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและความคุ้มค่า ส่งเสริมให้มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ส่งเสริมให้มีการประเมินผลโครงการทั้งก่อนและหลังเป็นระยะ ๆ ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยการหมุนเวียนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและการให้โอกาสไปศึกษาดูงานที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ พร้อมกับการตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอ (เดชชาติ ตริทรัพย์, 2561)

ทั้งนี้ การส่งเสริมจริยธรรมก็เพื่อให้มีการปฏิบัติงานภายใต้กรอบของจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานส่วนหนึ่ง คือ การประเมินตามเกณฑ์จริยธรรม หากมีการปฏิบัติงานหรือบริหารงานตามหลักจริยธรรมก็สามารถทราบได้เป็นนัยว่าการปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง เพราะจริยธรรมถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมจึงต้องมีขั้นตอนและกระบวนการที่ดีและหลากหลาย มากกว่าการใช้นโยบายเพียงอย่างเดียว โดยใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมที่ดี จึงจะสามารถส่งเสริมจริยธรรมให้เกิดกับผู้บริหารพรรคการเมือง เป็นผลให้ผู้บริหารพรรคการเมืองบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความโปร่งใส พัฒนาการบริหารพรรคให้ดำเนินการไปในทิศทางและนโยบายตามที่พรรคการเมืองกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม Ethics มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาละติน คำว่า Ethos ที่หมายถึง อุปนิสัย หรือหลักของความประพฤติ ขนบธรรมเนียมที่เป็นความเคยชิน (วิกิพีเดีย, 2563) Ethics หรือ จริยธรรม หมายถึง หลักการที่มีความสำคัญและเหมาะสมที่สามารถใช้ตัดสินหรือเป็นเครื่องวัดนิสัยและพฤติกรรมของมนุษย์ได้ และเป็นกฎระเบียบของการปฏิบัติที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต (Isaacs, 2022) จริยธรรมตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) จริยธรรม เป็นแนวทางที่พึงงามในการปฏิบัติตนในสังคมเป็นการแสดงออกถึงการกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่พึงงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมโดยมีความเชื่อเป็นฐานในการคิดว่าสิ่งใดคือความถูกต้องและสิ่งใด คือ ความไม่ถูกต้องหรือ

พฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ดี หรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ไม่ดีทั้งนี้ พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น (Griffin, & Ebert, 1999)

จริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่ผู้บริหารและนักวิชาการได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำหลักการของจริยธรรมมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปลูกฝังให้บุคคลในองค์กรและสังคมมีจริยธรรม เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม ได้มีผู้มีความรู้ให้ความหมายของจริยธรรมที่เหมือนและแตกต่างกัน

ผู้บริหารพรรคการเมือง

ผู้บริหารพรรคการเมืองคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารพรรคให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลัก ๆ คือ ดำเนินการกิจกรรมของพรรคแต่ละพรรคให้เป็นไปตามเป้าหมายทางการเมืองของตน แต่ในเวลาเดียวกันก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อสังคมตามมาด้วย ถึงแม้ว่าผลดีที่ตามมานั้นอาจจะไม่ใช่วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการทำกิจกรรมของพรรคการเมืองก็ตาม บทบาทและหน้าที่ซึ่งพรรคการเมืองกระทำมียู่มากมาย แต่ที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งรัฐบาลขึ้น ทำหน้าที่บริหารประเทศ การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ การสรรหาผู้นำและบุคลากรทางการเมือง และการนำเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขให้แก่สังคม โดยทั่วไปบทบาทหน้าที่เหล่านี้ของพรรคการเมือง เป็นผลมาจากการแสดงบทบาททางการเมือง ในรูปของการเสนอตัวบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง ในฐานะที่เป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารพรรคการเมืองต้องบริหารจัดการและดำเนินการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้บริหารพรรคการเมืองจะประกอบด้วย หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง ผู้บริหาร ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรียุญพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ที่ระบุอำนาจหน้าที่ว่า พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ ซึ่งต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกสมาชิกหรือ

บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่น หรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, 2560)

ดังนั้น การบริหารพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่และผลักดันให้เกิดกิจกรรมทางการเมืองตามนโยบายพรรค ทั้งนี้ทั้งนั้นการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ต้องไปเป็นด้วยความสุจริตโปร่งใส ไม่ขัดกับหลักคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารพรรคการเมืองจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหารพรรคการเมือง

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมของพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม ที่เรียกว่า ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง, 2564)

1. ข้าราชการการเมืองต้องยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ข้าราชการการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. ข้าราชการการเมืองต้องกล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบ
4. ข้าราชการการเมืองต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม และมีจิตสาธารณะ
5. ข้าราชการการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
6. ข้าราชการการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
7. ข้าราชการการเมืองต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

พระเถรจารย์ได้กล่าวถึงในมิติทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมของพรรคการเมืองตอนหนึ่งว่า จริยธรรมในที่นี้มิใช่หมายถึงจริยธรรมในความหมายแคบ ๆ ตามที่เราใช้กันปัจจุบันแบบตะวันตก ซึ่งเน้นที่พฤติกรรมทางสังคม แต่จริยธรรมในความหมายทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การดำเนินชีวิต หรือกระบวนการแห่งชีวิตที่ดำเนินไปทั้งหมด คือความเป็นอยู่การแสดงออก ความรู้สึกนึกคิด และคุณสมบัติ

ต่าง ๆ ทั้งจิตใจ ทั้งปัญญา ทั้งพฤติกรรม ที่จริงนั้นผู้บริหารประเทศชาติ และนักการเมือง โดยทั่วไป จะต้องจัดการงานบ้านเมืองนั้นเพื่อให้เกิดสภาพเอื้ออำนวยที่ว่าเมื่อกี้ คือ คำนึงอยู่เสมอว่า งานการที่เราทำหรือการที่จะบริหารกิจการบ้านเมืองนั้นก็เพื่อให้ชีวิตและสังคมได้สภาพที่เกื้อหนุนต่อการที่จะก้าวไปสู่จุดหมาย เช่น ให้คนมีโอกาสพัฒนาชีวิตในทางจิตใจ และทางปัญญา สังคมสามารถพัฒนาศิลปวัฒนธรรม มีการสร้างสรรค์ต่าง ๆ เจริญในอารยธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป มิใช่เป็นจุดหมายปลายทางที่เพียงว่า ให้ชีวิตและสังคมอยู่กันสบายแล้วก็จบถ้าเป็นเช่นนั้น ก็จะตันเมื่อเข้าใจถึงจุดหมายของการเมืองและการปกครอง ตลอดจนการบริหารกิจการต่าง ๆ แล้ว ก็จะต้องใช้ปัญญาศึกษาให้มากขึ้น คือ ไม่ใช่หยุดอยู่แค่รู้เข้าใจถึงจุดหมายของการเมืองการปกครอง เพื่อให้บ้านเมืองอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ประชาชนอยู่ดีกินดีแต่จะต้องคำนึงต่อไปว่าอะไรคือจุดหมายของชีวิต อะไรคือจุดหมายของสังคมที่เขาควรที่จะก้าวต่อไปแล้วก็ไปเกื้อหนุนหรือหนุนนำให้ชีวิตและสังคมเจริญงอกงามไปสู่จุดหมายอย่างนั้น (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2546)

การส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักการเมืองดังที่กล่าวมานี้พระธรรมปิฎกเน้นที่ผู้นำกล่าวคือผู้บริหารสูงสุดของพรรคหรือหัวหน้าพรรค ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและตัดสินใจ ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกพรรคทุกคนได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานจริยธรรมสำหรับนักการเมือง และระเบียบปฏิบัติขององค์กร ดังนั้น นักการเมืองจึงต้องยึดถือระดับคุณธรรมจริยธรรมที่สูงกว่าคนที่ เป็นพ่อค้าหรือนักธุรกิจ ก็เพราะว่านักการเมืองนั้นต้องเข้ามาบริหารบ้านเมืองในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่ได้เลือกตนมาเป็นผู้แทน เพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนตนในการบริหารบ้านเมืองซึ่งเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยพื้นฐาน (สยามรัฐออนไลน์, 2565)

การส่งเสริมจริยธรรมของพรรคการเมืองตามมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นสิ่งที่ถือเป็นหลักสำหรับกำหนดสภาพคุณงามความดีและข้อประพฤติปฏิบัติหรือศีลธรรมที่สอดคล้องกับความถูกต้องดีงามของหน่วยงานนั้น ๆ การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ที่จะบังเกิดผลสำเร็จที่แท้จริงนั้น จะเห็นได้ว่า มิใช่จัดทำขึ้นเป็นเพียงข้อพึงประพฤติปฏิบัติในแผ่นกระดาษเท่านั้น แต่ต้องมีมาตรการผลักดันให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างป็นรูปธรรมด้วยในขณะเดียวกันผู้ศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดของนายพรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัยที่ว่า ควรจะใช้หลักการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ หรือ Deliberative Democracy คือ ทุกคนที่ให้ความเห็นมาแล้วต้องรับฟังความคิดเห็นนั้น ๆ เพื่อนำไปตกผลึกรวมกันเป็นกฎเกณฑ์ทางจริยธรรม เพราะถ้าเพียงแต่รับฟังความคิดเห็นไปแล้วแต่ไม่ได้นำไปใช้จริง ก็ไม่อาจเรียกได้ว่า เป็นกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการยกร่างมาตรฐานทางจริยธรรมและมาตรฐานทางจริยธรรมนี้ จะเป็นกลไกหนึ่งที่ใช้ต่อสู้กับปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ

ของภาครัฐ โดยสิ่งสำคัญอยู่ที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือ กันอย่างจริงจังและบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรมฉบับนี้ให้เป็นรูปธรรม ร่วมกับการสร้างวัฒนธรรมการเคารพต่อกฎหมาย บ้านเมืองของทุกภาคส่วน (ยอดชาย วิถีพานิช, 2565)

การส่งเสริมจริยธรรมของพรรคการเมือง สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารพรรคการเมืองต้องทำ คือ การพัฒนาจิตใจของตัวเองอยู่เสมอ ต้องรู้เท่าทันอกุศลที่เกิดขึ้นในใจ เรื่องใหญ่ที่สุด คือ ลดความบ้าอานาจ ต้องรู้ให้ทันความบ้า แล้วกล้าที่จะบอกกับตัวเองว่า คุณผิดต่อลูกน้องที่ทำผิด ไม่ใช่ลูกน้องผิดแต่คุณก็ผิดเช่นกัน จากนั้นเปลี่ยนวิธีการที่จะปฏิบัติต่อทุกคนในองค์กรให้เหมาะสมถูกต้องถูกธรรมและถูกสถานการณ์ การบริหารแนวพุทธเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ถือว่าเป็นสัตว์อันประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ เคารพในความเป็นมนุษย์ และเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองได้เพราะว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นการมุ่งพัฒนาตนเองได้มีการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามแล้ว ก็จะสามารถบริหารบุคคล และองค์กรให้บรรลุความสำเร็จได้ในที่สุด (คนอง วังฝายแก้ว, 2560)

สรุปได้ว่า แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรม ควรดำเนินการตามการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการเมืองเกิดจริยธรรม โดยเกิดขึ้นจากใจ เป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นจากการที่บุคลากรทั้งองค์กรร่วมกำคิตร่วมกันทำ ภายใต้กรอบของหลักจริยธรรมของข้าราชการการเมืองที่ภาครัฐกำหนดหรือภายใต้ข้อกำหนดขององค์กรพรรคการเมืองนั้น ๆ

กระบวนการส่งเสริมจริยธรรม

กระบวนการส่งเสริมจริยธรรม มีเป้าหมายเพื่อปรับให้ภาคราชการทำงานด้วยความสุจริต โปร่งใส ประหยัด เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีจิตสำนึกในการทำงาน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ในการขับเคลื่อน วาระแห่งชาติแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติทำการขับเคลื่อนในภาพรวมทั้งระบบ ระดับหน่วยงานมุ่งกำหนดกลยุทธ์ โครงการและนวัตกรรมทางคุณธรรมและจริยธรรม และธรรมาภิบาลของแต่ละส่วนราชการ และระดับบุคคล คือ ข้าราชการแต่ละคนที่ต้องหยั่งจริยธรรมไว้ในมโนสำนึกของตนซึ่งในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการสร้างขบวนการเรียนรู้ระดับองค์การ หน่วยงาน และระดับบุคคล ด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลทั้งในระดับจังหวัดอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรากฏทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม ดังนี้ (ศิลป์ ชื่นนิรันดร์, 2560)

1. ระดับหน่วยงานควรประกาศใช้แนวทางการปฏิบัติให้เป็นหน่วยงานคุณธรรม เช่น กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้โรงพยาบาลเป็นหน่วยงานคุณธรรม หมายถึง โรงพยาบาลมีการบริหาร จัดการด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ประหยัด ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องบนพื้นฐานทางศีลธรรม วัฒนธรรม และหลักกฎหมาย ตลอดจนให้บริการด้วยจรรยาบรรณ

แห่งวิชาชีพด้วยความมีน้ำใจ เคารพในศักดิ์ศรีคุณค่าของผู้บริการและบุคคลอื่น ปฏิบัติงานด้วยความสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินงานสู่เป้าหมาย คือ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมวางแผน และเป็นแกนนำในการสร้างสังคมคุณธรรมในโรงพยาบาล
2. กำหนดอัตลักษณ์ (คุณลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นข้อบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะบุคคล) เช่น สามัคคี มีวินัย ใฝ่ใจ พอเพียง
3. กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบอัตลักษณ์

2. พัฒนาบุคลากรการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรมเป็นกระบวนการสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และค่านิยมของบุคคล เพราะจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รู้สำนึกในหน้าที่ มีวินัยมากขึ้น และกำหนดค่านิยมที่ถูกต้องเป็นของตนเอง เช่น ประหยัดอดออม พอเพียงซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อ เป็นต้น

3. การใช้ภาวะผู้นำ ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานมีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมตรวจสอบ และริเริ่มนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาและป้องกันมิให้มีการละเมิดจริยธรรม และกระทำผิดวินัยได้โดยสามารถให้คุณให้โทษบุคลากรได้ตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ เช่น การสร้างแรงจูงใจการ สร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยการกำหนดมาตรฐานงาน กำหนดเป้าหมายในการทำงาน กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาความดีความชอบ หรือเลื่อนตำแหน่งตามผลงาน เป็นต้น

4. จูงใจและกระตุ้นให้รักเกียรติศักดิ์และมีอุดมคติเช่น มีระเบียบแบบ มีการสมาคมเป็นหน่วย งานที่เป็นเลิศทางใดทางหนึ่ง และทำเพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการ

5. สร้างความภาคภูมิใจ เช่น แสดงเกียรติคุณหรือชมเชยแก่ผู้ทำดีตั้งเงื่อนไขให้แก่ผู้ทำดี ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์สวยงาม มีเครื่องอำนวยความสะดวกในที่ทำงาน

6. สร้างขวัญและกำลังใจเช่น ความเป็นธรรม ความมั่นคงความก้าวหน้าและความปลอดภัย เป็นต้น

กระบวนการในการส่งเสริมจริยธรรมอาจพิจารณาร่วมกับหลักธรรมาภิบาลก็ได้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเป็นหลักการที่ทุกฝ่ายรู้และเข้าใจกันเป็นอย่างดี โดยแนวทางในการส่งเสริมอาจดำเนินการได้ดังนี้คือ (เดชชาติ ตรีทรัพย์, 2561)

1. ควรส่งเสริมให้มีการนำเอาหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบต่อและด้านหลักความคุ้มค่า ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ

2. ควรสร้างค่านิยมขององค์กรให้มีการยกย่องบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี จนเกิดเป็นความเคยชินและกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

3. ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนให้เห็นเป็นรูปธรรมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ

4. สนับสนุนภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ พร้อมกับการส่งเสริมคนดีให้มีที่ยืนในสังคม

5. จัดทำมาตรการในการควบคุม การป้องกันการทุจริต พร้อมกับบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนหลักคุณธรรม จริยธรรม ของหน่วยงานให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมจริยธรรมของพรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง จะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับสมาชิกในพรรค จากนั้นส่งเสริมสนับสนุนผลักดันให้สมาชิกพรรคทุกคนได้ปฏิบัติตาม ซึ่งอาจจะต้องใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารพรรคที่จะส่งเสริมสนับสนุนในส่วนนี้ ทั้งนี้ทั้งนั้น กรอบในการส่งเสริมจริยธรรมจะต้องอยู่ภายใต้ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

สรุป

การส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหารพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการตามกระบวนการในการส่งเสริมที่สำคัญ คือ การประกาศแนวทางให้ทุกส่วนในองค์กรได้ทราบ จากนั้นพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านจริยธรรม และความสามารถในการถ่ายทอด นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องใช้ภาวะผู้นำในการจูงใจให้เกิดการปฏิบัติตามจริยธรรม พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวอยู่เสมอ สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้ปฏิบัติตามจริยธรรม ว่าได้ทำสิ่งที่ถูกต้องและสูงส่งเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนั้นยังต้องสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติตามจริยธรรม โดยการยกย่องเชิดชูส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยเป้าหมายของการส่งเสริมจริยธรรม คือ ผู้บริหารพรรคการเมืองยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คนอง วังผายแก้ว. (2560). คุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองในสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 2(1), 65-78.

เดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). แนวทางการส่งเสริมหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคใต้. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 5(2), 317-341.

- ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง. (2564, 26 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 11-14.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2546). *จริยธรรมนักรการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560. (2560, 7 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 105 ก. หน้า 8.
- ยอดชาย วิถีพานิช. (2560). *มาตรฐานทางจริยธรรม : กลไกใหม่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/O0ck9>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิกิพีเดีย. (2563). *ปรัชญา*. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.th.wikipedia.org/wiki/ปรัชญา>
- ศิลป์ ชื่นนิรันดร์. (2560). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร. *วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), 216-225.
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). *จริยธรรมของนักรการเมือง*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://siamrath.co.th/n/221376>
- Griffin, R. W. & Ebert, R. J. (1999). *Business* (5th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Isaacs, A. (2022). *The Macmillan Encyclopedia*. Aylesbury: Market House Books Limited.